

ЛЕКЦІЯ 6

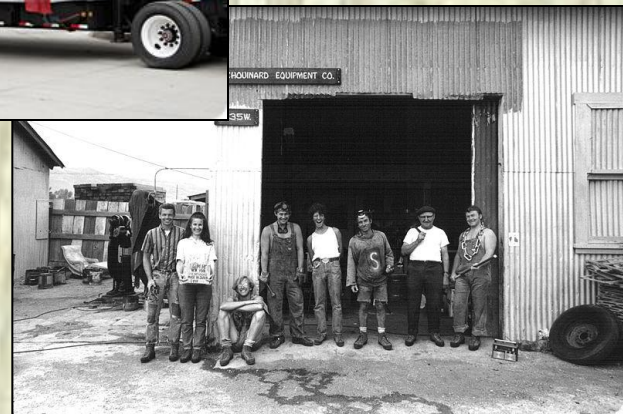
Основні засоби підприємства

1. Майно підприємства, джерела його утворення.
2. Суть, склад і структура основних засобів.
3. Оцінка основних засобів.
4. Середньорічна вартість основних засобів,

1. Майно підприємства, джерела його утворення.

Майно підприємства становлять виробничі і невиробничі засоби, а також інші цінності, вартість яких відображається в самотійному балансі підприємства.

1. Майно підприємства, джерела його утворення.

Баланс — звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Мета складання Балансу — надання користувачам повної, правдивої, неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату.

Баланс дає можливість визначити склад та структуру майна підприємства, ліквідність та оборотність засобів, наявність власного та запозиченого капіталу, зміну дебіторської та кредиторської заборгованості та інші показники.

Отримання такої інформації — необхідна умова для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, а також для оцінки ефективності майбутніх вкладень капіталу та ступеня фінансових ризиків.

1. Майно підприємства, джерела його утворення.

Джерелами формування майна підприємства є:

- 1) грошові та матеріальні внески засновників;
- 2) доходи, одержані від реалізації продукції, послуг, інших видів господарської діяльності;
- 3) доходи від цінних паперів;
- 4) кредити банків та інших кредиторів;
- 5) капітальні вкладення і дотації з бюджетів;
- 6) майно, придбане в інших суб'єктів господарювання, організацій та громадян у встановленому законодавством порядку;
- 7) інші джерела, не заборонені законодавством України

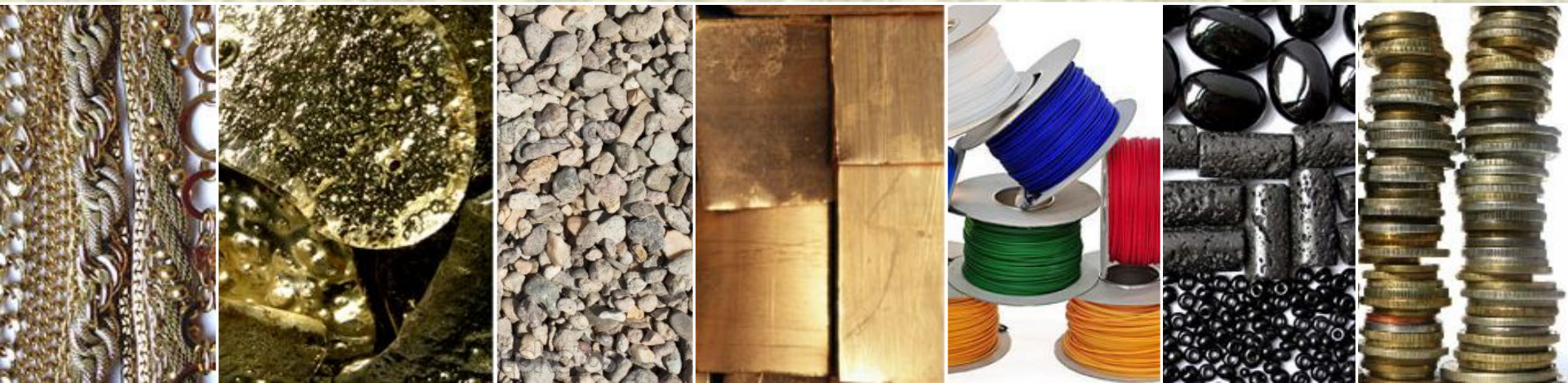

2. Суть, склад і структура основних засобів.

Матеріально-речовинне відтворення праці людей та певних засобів виробництва в процесі їх взаємодії утворює виробничі засоби підприємства, які поділяються на основні та оборотні.

Оборотні засоби – частина виробничих засобів, які споживаються в кожному виробничому циклі, при цьому переносять всю свою вартість на створювану продукцію і змінюють свою натуральну форму.

Це – предмети праці, які в процесі виробництва перетворюються в готову продукцію, становлячи її матеріальну основу, або сприяють її створенню.

2. Суть, склад і структура основних засобів.

Матеріально-речовинне відтворення праці людей та певних засобів виробництва в процесі їх взаємодії утворює виробничі засоби підприємства, які поділяються на основні та оборотні.

Основні засоби – матеріальні цінності, що використовуються у господарській діяльності платника податку протягом періоду, що перевищує 1 рік з дати введення в експлуатацію таких матеріальних цінностей, та вартість яких перевищує 2500 грн., і поступово зменшується у зв'язку з фізичним і моральним

зношен

2. Суть, склад і структура основних засобів.

Класифікація основних засобів

1) за виробничим призначенням:

а. виробничі – функціонують у сфері матеріального виробництва (машини, інструмент, споруди, будівлі);

б. невиробничі – задовольняють соціально-культурні потреби працівників (житлові будинки, будинки медичного призначення, комунальні споруди тощо).

2. Суть, склад і структура основних засобів.

Класифікація основних засобів

2) за стандартами п.5 П(С)БО 7 «Основні засоби» від січня 2012 р.:

Група	Основні засоби	Мінімальний термін корисного використання, років
1	Земельні ділянки	необмежений
2	Капітальні витрати на покращення земель (напр., очищення ділянки від лісу)	15
3	Будівлі	20
	Споруди	15
	Передавальні пристрої	10
4	Машини та обладнання	5
	Засоби обчислювальної техніки	2

2. Суть, склад і структура основних засобів.

Класифікація основних засобів

2) за стандартами п.5 П(С)БО 7 «Основні засоби» від січня 2012 р.:

Група	Основні засоби	Мінімальний термін корисного використання, років
5	Транспортні засоби	5
6	Інструменти, прилади, інвентар (сюди: меблі)	4
7	Тварини	6
8	Багаторічні насадження	10

2. Суть, склад і структура основних засобів.

Класифікація основних засобів

2) за стандартами п.5 П(С)БО 7 «Основні засоби» від січня 2012 р.:

Група	Основні засоби	Мінімальний термін корисного використання, років
9	Інші основні засоби	12
10	Бібліотечні фонди	необмежений
11	Малоцінні необоротні активи	необмежений
12	Тимчасові не титульні споруди (тимчасові накриття)	5

2. Суть, склад і структура основних засобів.

Класифікація основних засобів

2) за стандартами п.5 П(С)БО 7 «Основні засоби» від січня 2012 р.:

Група	Основні засоби	Мінімальний термін корисного використання, років
13	Інвентарна тара	6
14	Природні ресурси	необмежений
15	Предмети прокату	6
16	Довгострокові біологічні активи (для с/г підприємств)	7

3. Оцінка основних засобів.

Первісна вартість – фактична вартість основних засобів в момент їх придбання чи введення в експлуатацію.

Переоцінена вартість – вартість необоротних активів після їх переоцінки. Переоцінка здійснюється в 2х ф

1)дооцінка – збільшення залишкової вартості основного засобу внаслідок збільшення його корисності;

2)уцінка – зменшення залишкової вартості основного засобу внаслідок зменшення його корисності.

3. Оцінка основних засобів.

Залишкова вартість – реальна вартість, що не переноситься на вартість виготовленої продукції. Це – різниця між первісною вартістю та сумою зносу на певну дату.

Ліквідаційна вартість – сума засобів чи вартість б/я активів, що підприємство очікує отримати від реалізації/ліквідації основного засобу після закінчення терміну його корисного використання за винятком витрат, пов'язаних з таким продажем/ліквідацією. Тобто, це вартість можливої реалізації основного засобу після закінчення терміну їх служби.

Відновлювальна вартість – вартість відтворення основних засобів в сучасних умовах, при сучасному рівні сформованих цін, норм та розцінок.

4. Середньорічна вартість та ефективне використання основних засобів.

СЕРЕДНЬОРІЧНА ВАРТІСТЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ – оцінка об'єктів основних виробничих засобів з врахуванням терміну їх введення чи виведення з виробництва.

$$СВОЗ = \sum_{i=1}^n ВОЗ_{поч.р.і} + ВОЗ_{введ.і} \cdot \frac{T_{введ.і}}{12} - ВОЗ_{вивед.і} \cdot \frac{T_{вивед.і}}{12}$$

$ВОЗ_{поч.р.і}$ – вартість основних засобів підприємства на початок року по групах;

$ВОЗ_{введ.і}$ – вартість введених у виробництво основних засобів по групах;

$ВОЗ_{вивед.і}$ – вартість виведених з виробництва основних засобів по групах;

$T_{введ.і}$ – термін введення у виробництво (число повних місяців до кінця року);

$T_{вивед.і}$ – термін виведення з виробництва (число повних місяців до кінця року).

4. Середньорічна вартість та ефективне використання основних засобів.

При оцінці ефективності використання основних засобів підприємства, розрізняють дві групи показників:

1) узагальнюючі/вартісні:

- фондоддача;
- фондомісткість;
- фондоозброєння;

2) конкретні/натуральні показники:

- коефіцієнт екстенсивного використання основних засобів;
- коефіцієнт інтенсивного використання основних засобів;
- коефіцієнт інтегрального використання основних засобів;
- коефіцієнт змінності роботи устаткування.

4. Середньорічна вартість та ефективне використання основних засобів.

1.1.ФОНДОВІДДАЧА – показник ефективності використання основних засобів, який характеризує відношення обсягу виготовленої продукції до середньорічної вартості основних засобів.

$$\Phi_{\text{відд.}} = \frac{B_{\text{артість}} \text{ТП}}{СВОЗ}$$

$B_{\text{артість}} \text{ТП}$ – вартість товарної продукції;

$СВОЗ$ – середньорічна вартість основних засобів.

Показує, скільки виробляється готової продукції (в гривнях) однією гривнею вартості основних засобів.

4. Середньорічна вартість та ефективне використання основних засобів.

1.2. ФОНДОМІСТКІСТЬ – обернений показник до фондівіддачі. Характеризує вартість основних засобів, яка припадає на 1 гривню товарної продукції.

$$\Phi_{\text{містк.}} = \frac{СВОЗ}{B_{\text{артість}} \text{ТП}} = \frac{1}{\Phi_{\text{відд.}}}$$

$B_{\text{артість}} \text{ТП}$ – вартість товарної продукції;

$СВОЗ$ – середньорічна вартість основних засобів.

4. Середньорічна вартість та ефективне використання основних засобів.

1.3.ФОНДООЗБРОЄННЯ – вартість основних засобів, що припадає на одного працівника.

$$\Phi_{\text{озбр.}} = \frac{СВОЗ}{Ч}$$

СВОЗ – середньорічна вартість основних засобів;

Ч – середньоспискова чисельність працюючих на підприємстві.

4. Середньорічна вартість та ефективне використання основних засобів.

2.1. КОЕФІЦІЄНТ ЕКСТЕНСИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ показує, який час було витрачено для здійснення виробничих процесів в нормованому фонді робочого часу одиниці обладнання.

$$K_{екст.} = \frac{T_{факт.}}{T_{норм.}}$$

$T_{факт.}$ – фактичний час роботи устаткування.
 $T_{норм.}$ – час роботи за нормою.

$$T_{факт.} = (n_{зм.} \cdot T_{дн.} \cdot T_{зм.} \cdot k_{тиж.}) - T_{ТНП} - T_{ПЗР}$$

$n_{зм.}$ – кількість робочих змін в

$T_{дн.}$ тиждень

$T_{зм.}$ – кількість робочих днів в тиждень

– тривалість зміни (год./день)

$k_{тиж.}$ – кількість тижнів в рік (приблизно 52)

$T_{ТНП}$ – технологічно–неминучі перерви (год.)

$T_{ПЗР}$ – планово–запобіжні ремонти (год.)

4. Середньорічна вартість та ефективне використання основних засобів.

2.2.КОЕФІЦІЄНТ ІНТЕНСИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ – показує кількість продукції, яка була виготовлена за одиницю часу, відповідно до технічної/паспортної продуктивності визначеної одиниці обладнання.

$$K_{інтенс.} = \frac{V_{факт.}}{V_{норм.}}$$

$V_{факт.}$ – фактичний виробіток;

$V_{норм.}$ – виробіток за нормою.

4. Середньорічна вартість та ефективне використання основних засобів.

2.3.КОЕФІЦІЄНТ ІНТЕГРАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ показує ступінь завантаження виробничого обладнання за його продуктивністю та часом роботи.

$$K_{інтегр.} = K_{екст.} \cdot K_{інтенс.} = \frac{T_{факт.}}{T_{норм.}} \cdot \frac{B_{факт.}}{B_{норм.}}$$

4. Середньорічна вартість та ефективне використання основних засобів.

2.4. КОЕФІЦІЄНТ ЗМІННОСТІ РОБОТИ УСТАТКУВАННЯ

показує скільки, в середньому, змін працювала кожна одиниця устаткування.

$$K_{\text{змін.}} = \frac{K_{\text{в.змін}}}{K_{\text{в.днів}}}$$

$K_{\text{в.змін}}$ – кількість відпрацьованих верстатозмін;
 $K_{\text{в.днів}}$ – кількість відпрацьованих верстатоднів.